

Nr 138.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till vissa ändringar i civila avlöningsreglementet och avlöningsreglementet för de högre kommunala skolorna, m. m.; given Stockholms slott den 1 mars 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att
dels godkänna härvid fogade förslag till kungörelser

1) om ändring i vissa delar av civila avlöningsreglementet den 4 januari 1939 (nr 8) och

2) om viss ändring av avlöningsreglementet den 30 juni 1943 (nr 509) för de högre kommunala skolorna;

dels ock bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

F ö r s l a g

till

kungörelse om ändring i vissa delar av civila avlöningsreglementet den 4 januari 1939 (nr 8).

Härigenom förordnas, *dels* att 49 § 3 mom. 5 punkten, 51 § 3 mom. och 60 § 2 mom. civila avlöningsreglementet den 4 januari 1939 skola erhålla ändrad lydelse på sätt av det följande framgår, *dels ock* att under 3 avd. samma avlöningsreglemente skall införas en ny paragraf, betecknad 58 a §, av den lydelse, som nedan angives.¹

49 §.

A n d r a h u v u d t i t e l n.

3 mom. Häradsrätterna.

Vikariats-
ersättning
m. m.

5. Tjänsteman i — — — eller vikariatslön. Kan förordnande att förvalta häradshövdingämbete eller att såsom vikarie uppehålla befattning såsom tingsdomare eller särskild inskrivningsdomare väntas bliva — — — av Kungl. Maj:t.

51 §.

F j ä r d e h u v u d t i t e l n.

3. mom. Garnisonssjukhusen.

Semester.

1. Semestertidens längd utgör årligen:
a) för sjuksköterska å röntgenavdelning 42 dagar;
b) för annan sjuksköterska 25 dagar intill det år, under vilket hon fyller 40 år, samt därefter 35 dagar.

Vissa natura-
förmåner.

2. Mottager tjänsteman kost in natura eller verkställes genom kronans försorg tvätt för tjänstemans enskilda räkning, har han att härför erlægga ersättning genom avdrag å avlöningen eller på annat sätt i enlighet med bestämmelser, som meddelas av försvarets sjukvårdsförvaltning.

¹ Senaste lydelse av 49 § 3 mom. 5 punkten se 1943:474 och av 51 § 3 mom. se 1944:377.

58 a §.

Justitieråd och regeringsråd.

1 mom. Lön.

Justitieråd och regeringsråd åtnjuta lön med 22 000 kronor för år räknat.

2 mom. Tillämpning av vissa bestämmelser i 2 avd.

Bestämmelserna i 22, 24, 29—31 samt 40 §§ skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse beträffande justitieråd och regeringsråd.

3 mom. Vissa särskilda bestämmelser.

I stället för vad i 4 § 2 mom. stadgas skall gälla, att med befattning såsom justitieråd eller regeringsråd ej må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för företag, som avses i 4 § 2 mom., eller annan tjänstebefattning eller därmed jämförligt uppdrag eller uppdrag såsom skiljeman.

60 §.

L a n d s h ö v d i n g a r.

2 mom. Tillämpning av vissa bestämmelser i 2 avd.

Bestämmelserna i 22, 24, 29—31 samt 40 §§ skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse beträffande landshövding.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1946.

Förslag

till

kungörelse om viss ändring av avlöningsreglementet den 30 juni 1943 (nr 509) för de högre kommunala skolorna.

Härigenom förordnas, att i avlöningsreglementet den 30 juni 1943 för de högre kommunala skolorna skall närmast efter 47 § införas en ny paragraf, betecknad 47 a §, av den lydelse, som nedan angives.

47 a §.

Begravnings-
hjälp.

Vid beräkning av förhöjning av begravningshjälp jämlikt 37 § till dödsbo efter rektor skall iakttagas, *dels* att förhöjningen skall utgöra ett belopp, motsvarande skillnaden mellan, å ena sidan, lön och rektorsarvode för månad jämte därå belöpande rörligt tillägg samt, å andra sidan, familjepensionen för månad, *dels ock* att förhållandena under den månad, då dödsfallet inträffat, skola läggas till grund för beräkning jämväl av rektorsarvodet.

Denna kungörelse länder till efterrättelse från och med den 1 juli 1943.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 mars 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDEÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie-, försvars-, social- och ecklesiastikdepartementen anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, förslag till vissa ändringar i civila avlöningsreglementet och avlöningsreglementet för de högre kommunala skolorna, m. m. Departementschefen anför därvid följande.

1. Lönerreglering för justitieråd och regeringsråd.

I innevarande års statsverksproposition (För flera huvudtitlar gemensamma frågor, s. 21—23, och II h. t., s. 21 och 26) har framlagts förslag om inordnande av justitieråden och regeringsråden under civila avlöningsreglementet. Förslaget innebär, att justitieråden och regeringsråden icke skola åtnjuta lön enligt löneplan utan med särskilt fastställt belopp av 22 000 kronor för år, att å lönen skola utgå rörligt tillägg och kristillägg, att de för närvarande för justitieråden och regeringsråden gällande särskilda bestämmelserna i fråga om tjänsteförening skola givas fortsatt tillämpning men intagas i avlöningsreglementet, samt att i övrigt vissa bestämmelser i civila avlöningsreglementets 2 avd. skola göras tillämpliga å justitieråden och regeringsråden, däribland bestämmelserna om begravningshjälp men icke bestämmelserna om sjukvård.

Vid genomförande av förslaget bör i civila avlöningsreglementet införas en ny paragraf, innefattande de specialbestämmelser, som erfordras i nu angivna hänseenden. Förslag till denna ändring av civila avlöningsreglementet bör föreläggas riksdagen.

2. Ersättning i vissa fall till vikarie för tingsdomare eller särskild inskrivningsdomare vid häradsrätt.

I samband med den lönerreglering för domsagopersonalen, som genomfördes från och med den 1 juli 1943, infördes genom kungörelsen den 30 juni 1943, nr 474, i civila avlöningsreglementet vissa specialbestämmelser beträffande häradsrätterna. Härvid stadgades bland annat (49 § 3 mom. 5

punkten civila avlöningsreglementet), att tjänsteman i högre lönegrad än A 11, vilken erhållit förordnande att förvalta häradshövdingämbete eller att såsom vikarie uppehålla annan befattning i domsaga, icke ägde uppbära vikariatsersättning eller vikariatslön. Om förordnande att förvalta häradshövdingämbete kunde väntas bliva av längre varaktighet, skulle dock Kungl. Maj:t äga medgiva, att den förordnade finge uppbära ersättning enligt grunder, som av Kungl. Maj:t bestämdes.

Till stöd för förslaget om införande av denna bestämmelse åberopade Kungl. Maj:t i proposition nr 285 till 1943 års riksdag följande uttalande i propositionen nr 198 angående vissa anslag till hovrätterna, häradsrätterna och vattendomstolarna.

Vad angår avlöningsförhållandena för domsagopersonalen i övrigt torde 1942 års riksdagsbeslut böra kompletteras beträffande vissa detaljer. I domsagopropositionen behandlades sålunda ej närmare frågan om ersättning till vikarie för befattningshavare i domsaga. I fråga om domsagobiträdena torde i detta hänseende allmänna regler böra gälla. För övriga befattningshavare synas däremot reglerna om ersättning vid vikariat böra utformas i huvudsaklig anslutning till nuvarande bestämmelser i ämnet. Tingsdomare, tingssekreterare eller tingsnotarie, som förordnas att upprätthålla högre befattning i domsagan, bör alltså icke vara berättigad att i anledning härav uppbära särskild vikariatsersättning. Detsamma bör gälla, därest någon, som ej är befattningshavare i domsagan, förordnas att vikariera för häradshövding, tingsdomare, chef för inskrivningsavdelning eller tingssekreterare. Kan förordnande att uppehålla häradshövdingämbetet väntas bliva av längre varaktighet, torde Kungl. Maj:t böra äga medgiva, att den förordnade må uppbära vikariatslön med belopp som bestämmes för varje särskilt fall. Enär vikarie för häradshövding jämlikt 1 kap. 10 § rättegångsbalken skall förordnas av hovrätten, bör vikariatslön i dessa fall kunna utgå utan hinder av att förordnandet ej meddelats i den ordning som är stadgad för den uppehållna tjänstens besättande med ordinarie innehavare. Vikarie för tingsnotarie bör åtnjuta ersättning som om han själv vore innehavare av den uppehållna tjänsten.

I samband med att Kungl. Maj:t funnit sig icke kunna bifalla en framställning om särskild ersättning till en hovrättssekreterare i lönegraden A 26 under ett längre förordnande såsom vikarie å en befattning såsom särskild inskrivningsdomare, har emellertid ifrågasatts sådan ändring av den återgivna bestämmelsen i civila avlöningsreglementet, att åt Kungl. Maj:t inrymdes möjlighet att medgiva ersättning jämväl till vikarie å befattning såsom tingsdomare eller särskild inskrivningsdomare.

*Departements-
chefen.*

Principen, att särskild ersättning i regel icke skall utgå vid vikariat å någon av de högre befattningarna vid häradsrätt, har från början genombrutits på en punkt, i det att åt Kungl. Maj:t medgivits rätt att besluta om särskild ersättning vid längre vikariat å häradshövdingämbete. Att bemyndigandet icke utsträckts till att avse ersättning vid längre vikariat jämväl å andra befattningar, torde ha berott på att sådana vikariat icke förutsatts skola komma att meddelas. I ett fall har emellertid förordnande av längre

varaktighet å anan befattning än häradshövdingämbete redan meddelats. Andra liknande förordnanden kunna tänkas ifrågakomma. Det synes skäligt att icke helt utesluta långtidsvikarier å befattningar såsom tingsdomare eller särskild inskrivningsdomare från möjlighet att erhålla särskild ersättning under vikariatsförordnandena. Med hänsyn härtill tillstyrker jag sådan ändring av 49 § 3 mom. 5 punkten civila avlöningsreglementet, att Kungl. Maj:t bemyndigas besluta om särskild ersättning jämväl vid förordnande att uppehålla befattning såsom tingsdomare eller särskild inskrivningsdomare, därest förordnandet kan väntas bliva av längre varaktighet.

3. Vissa naturaförmåner till sjuksköterska vid garnisonssjukhus.

Enligt 49 § 5 mom., 52 § 4 mom. 4 punkten, 8 och 9 mom. samt 10 mom. 4 punkten ävensom 55 § 4 mom. 2 punkten och 5 mom. 2 punkten civila avlöningsreglementet gäller att, därest tjänsteman vid respektive fångvårdsstaten, statens skyddshem, statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar, statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor, statens anstalt för fallande-sjuka, karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet mottager kost in natura eller om vid vederbörande anstalt tvätt verkställes för tjänstemannens enskilda räkning, han har att därför erlagga ersättning genom avdrag å avlöning eller — i vissa fall — på annat sätt i enlighet med bestämmelser, som meddelas av respektive fångvårdsstyrelsen, socialstyrelsen, skolöverstyrelsen, medicinalstyrelsen och direktionen för karolinska sjukhuset. Beträffande tjänsteman vid statens sinnessjukhus gäller, enligt 52 § 7 mom. 6 punkten civila avlöningsreglementet, att ersättning för kost in natura och för tvätt utgår genom avdrag å avlöningen i enlighet med bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av medicinalstyrelsen. Bestämmelser med stöd av denna föreskrift hava av Kungl. Maj:t meddelats i 10 § av kungörelsen den 22 juni 1939 (nr 478) med tilläggsbestämmelser till civila avlöningsreglementet. Efter ändring av sistnämnda stadgande genom kungörelsen nr 854/1942 gäller, att medicinalstyrelsen äger meddela erforderliga bestämmelser i fråga om ersättning för kost och tvätt åt tjänsteman vid statens sinnessjukhus.

I en gemensam skrivelse den 31 maj 1945 ha försvarets civilförvaltning, försvarets sjukvårdsförvaltning och arméförvaltningens intendenturavdelning hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga sådana åtgärder, att ordinarie och extra ordinarie sjuksköterskor vid försvarsväsendet finge, utöver dem enligt gällande avlöningsbestämmelser tillkommande förmåner, åtnjuta förmån av fri tvätt av tjänstekläder. Med »tjänstekläder» avsåge sökandena därvid i tjänsten begagnade klänningar, förkläden, mössor, hakband och armbindlar. Som skäl för hemställan har anförts, att sjuksköterskorna vid försvarsväsendet vore ålagda att i sitt arbete bära särskilda, av dem själva bekostade tjänstekläder, att i arbetet ofta förekomme olyckshändelser av skilda slag,

vilka nödvändiggjorde täta ombyten av tjänstekläderna, samt att förmånen av fri tvätt vore önskvärd även med hänsyn till att kravet på hygien och renlighet i fråga om tjänstekläder måste strängt upprätthållas.

Över framställningen ha infordrade utlåtanden avgivits av dels allmänna lönenämnden och försvarsväsendets lönenämnd gemensamt, dels ock försvarets fabriksstyrelse och riksräkenskapsverket var för sig. *Allmänna lönenämnden* och *försvarsväsendets lönenämnd* ha ansett sig icke böra tillstyrka, att sjuksköterskorna vid försvarsväsendet erhöle förmånen av fri tvätt, men förordat, att i den mån tekniska förutsättningar härför föreläge eller skapades ett — enligt uppgifter, som lönenämnderna inhämtat — vid de statliga sinnessjukhusen tillämpat system, enligt vilket tvätt av uniformspersedlar utfördes mot en avgift av två kronor för månad, genomfördes jämväl inom försvarsväsendet. *Försvarets fabriksstyrelse* har förklarat, att den tvätt, varom i framställningen vore fråga, torde vara av en sådan omfattning att den utan svårighet kunde ombesörjas vid de nya centrala tvätt- och reparationsanstalter, vilka successivt komme att uppföras och drivas i fabriksstyrelsens regi. Vidare har fabriksstyrelsen anfört följande.

Då försvarets fabriksverk är ett affärsdrivande verk, som för tillverkade produkter och utförda tjänster erhåller ersättning till täckning av samtliga med driften förenade kostnader, måste även för sjukskötersketvätten ersättning utgå efter styrelsens med denna tvätt förenade självkostnader. Dessa kostnader torde komma att variera efter anstalternas storleksordning samt efter omfattningen av de uniformspersedlar, som per sjuksköterska bli föremål för tvätt. Det låter sig icke göra för styrelsen att för närvarande angiva de med ifrågavarande verksamhetsgren förenade kostnaderna för fabriksstyrelsen.

Enligt styrelsens förmenande bör styrelsen från vederbörliga anslag gottgöras de verkliga kostnaderna för den tvätt, varom nu är fråga, medan, om sjuksköterskorna anses böra till någon del själva svara för tvättkostnaderna, denna ersättning tillgodoföres anslagen som uppbördsmedel.

Riksräkenskapsverket har uttalat, att förslaget att bereda försvarsväsendets sjuksköterskor förmånen av fri tvätt innebure ett avsteg från det system, enligt vilket för dem gällande avlöningsreglementen vore uppbyggda, nämligen bruttolönesystemet. Riksräkenskapsverket har därför ansett sig av principiella skäl icke kunna tillstyrka framställningen.

*Departements-
chefen.*

Försvarsväsendets sjuksköterskor — sjuksköterskorna vid garnisonssjukhusen — tillhöra såsom ordinarie lönegrad A 7 civila avlöningsreglementet men såsom extra ordinarie lönegrad MEo 7 eller MEo 5 militära icke-ordinariereglementet. Enligt 24 § 2 mom. sistnämnda reglemente gäller generellt för all extra ordinarie personal, som är underkastad reglementet, att, om extra ordinarie tjänsteman av kronan tillhandahålles kost in natura eller om genom kronans försorg verkställes tvätt för tjänstemans enskilda räkning, han har att därför erlægga ersättning genom avdrag å avlöningen eller på annat sätt i enlighet med bestämmelser, som meddelas av vederbörande cen-

trala förvaltningsmyndighet. Denna bestämmelse gäller alltså även för de extra ordinarie sjuksköterskorna vid garnisonssjukhusen.

I likhet med lönenämnderna och riksräkenskapsverket kan jag icke tillstyrka, att försvarsväsendets sjuksköterskor erhålla förmånen av fri tvätt. Jag räknar emellertid med att successivt möjlighet skall skapas för dem att genom kronans försorg få sin enskilda tvätt verkställd. I så fall blir ersättningsfrågan för de extra ordinarie sjuksköterskornas del löst genom det omförmälda stadgandet i 24 § 2 mom. militära icke-ordinariereglementet. För de ordinarie sjuksköterskornas del torde frågan böra lösas på samma sätt.

De omförmälda bestämmelserna om ersättning för tvätt innehålla också allesamman bestämmelser om ersättning för kost in natura. Det torde vara mest ändamålsenligt, att även i detta hänseende för de ordinarie sjuksköterskorna införes en bestämmelse som överensstämmer med de eljest förekommande.

Med hänsyn till vad sålunda anförts tillstyrker jag, att i 51 § 3 mom. civila avlöningsreglementet intages en bestämmelse av innehåll, att sjuksköterska, som mottager kost in natura eller för vars enskilda räkning verkställs tvätt genom kronans försorg, skall erlægga ersättning därför genom avdrag å avlöningen eller på annat sätt i enlighet med bestämmelser, som meddelas av försvarets sjukvårdsförvaltning.

4. Begravningshjälp till dödsbo efter landshövding.

Vid tillkomsten av civila avlöningsreglementet inordnades landshövdingarna under detsamma. De hänfördes emellertid icke till någon allmän löneplan utan fingo sina avlöningsförhållanden reglerade genom särskilda bestämmelser. Lönen fastställdes till visst angivet belopp per år och därutöver stadgades, att vissa av de för befattningshavare i allmänhet gällande bestämmelserna i avlöningsreglementet skulle i tillämpliga delar lända till efter rättelse beträffande landshövdingarna. Bland dessa bestämmelser medtogos icke bestämmelserna om sjukvård och begravningshjälp. Någon ändring härutinnan har hitintills icke vidtagits.

I samband med att i innevarande års statsverksproposition (För flera huvudtitlar gemensamma frågor, s. 23) framlagts förslag till löne reglering för justitieråden och regeringsråden, har ock föreslagits att landshövdingarna ej längre skola undantagas från rätt till begravningshjälp. Vid genomförande av detta förslag bör 60 § 2 mom. civila avlöningsreglementet, som stadgar om tillämpning beträffande landshövdingarna av vissa bestämmelser i reglementets 2 avd., erhålla ändrad lydelse. Förslag härom bör föreläggas riksdagen.

5. Särskilda förmåner i vissa fall vid tjänstgöring å egen förläggningssort.

Under tjänstgöring å annan ort inom riket än stationeringsorten (förläggningssorten, tjänstgöringsområdet) äger tjänsteman, underkastad civila avlösningsreglementet eller militära avlösningsreglementet, åtnjuta tjänstgörings-traktamente enligt de särskilda bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t. För tjänsteman, underkastad civila eller militära icke-ordinariereglementet, gäller detsamma, under förutsättning att icke vederbörande myndighet respektive vederbörande centrala förvaltningsmyndighet annorlunda beslutar. Manskapsavlöningsreglementets bestämmelse i förevarande hänseende innebär, att angående ersättning vid tjänstgöring å annan ort inom riket än förläggningssorten skall gälla, vad därom stadgas i särskilda av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av vederbörande centrala förvaltningsmyndighet meddelade föreskrifter.

Bestämmelser om tjänstgöringstraktamente ha av Kungl. Maj:t meddelats i tillägsbestämmelserna till civila avlösningsreglementet, militära avlösningsreglementet och manskapsavlöningsreglementet. För civila befattningshavare innebära bestämmelserna, att tjänstgöringstraktamente utgår med vissa fastställda belopp för dag och natt, vilka belopp äro större för de första 15 dygnens tjänstgöring än för tiden därefter. Fortgår tjänstgöringen å samma ort under längre tid än sex månader, åligger det vederbörande myndighet att pröva, huruvida tjänstgöringstraktamentet för den längre tid tjänstgöringen varar skall ytterligare nedsättas eller helt upphöra. För tid från och med 16:e dygnet utgår tjänstgöringstraktamentet dessutom med olika belopp för tjänsteman, som är familjeförsörjare, och för annan tjänsteman, i det traktamentet för den sistnämnde är fastställt till ungefär två tredjedelar av det reducerade traktamentet för den förre.

För tjänstemän, underkastade militära avlösningsreglementet och militära icke-ordinariereglementet, gälla såsom huvudregel samma bestämmelser om tjänstgöringstraktamente som för civila befattningshavare. I vissa fall — t. ex. vid deltagande i övningsmarscher och annan till vanliga vapenövningar eller skolor hänförlig tjänstgöring med trupp utom förläggningssorten — gäller emellertid, att beställningshavare äger åtnjuta fri förläggning och fri förplägnad samt, om för tjänstgöringen tages i anspråk längre tid än 24 timmar, dessutom tjänstgöringstraktamente med det belopp, som från och med 16:e dygnet utgår för natt till annan beställningshavare än familjeförsörjare. Om tjänstgöringen äger rum å plats, där särskilda anordningar vidtagits för utspisning, eller om vid övningar av längre varaktighet sådant föreskrives av vederbörande regements- eller likställd chef, utgår i stället för fri förplägnad och nyss angiven traktamentsersättning tjänstgöringstraktamente med det dag fastställda beloppet till annan tjänsteman än familjeförsörjare vid tjänstgöring från och med 16:e dygnet å en och samma ort.

Motsvarande bestämmelser, som de nu återgivna bestämmelserna för viss militär personal, gälla ock för beställningshavare tillhörande löneplan Mb i manskapsavlöningsreglementet (d. v. s. högbåtsmän, överfurirer och flaggkorpraler). För beställningshavare tillhörande löneplan Ma i samma avlöningsreglemente (d. v. s. meniga, vicekorpraler, korpraler, furirer o. dyl.) gäller åter, att de, om de beordras tjänstgöra utom egen förläggningssort, äga åtnjuta kommenderingstillägg, under förutsättning att kommenderingen har en varaktighet av, såvitt angår beställningshavare, som har eget hushåll samt antingen är gift eller ock varit gift och har minderårigt barn hos sig, minst 24 timmar och, såvitt angår annan beställningshavare, minst 20 dygn, av kommenderingen betingade rese- eller färd dagar däri inberäknade. Kommenderingstilläggen utgå med vissa i tilläggsbestämmelserna till manskapsavlöningsreglementet angivna belopp.

Huvudregeln är alltså, att tjänstgöringstraktamente respektive kommenderingstillägg utgå endast vid tjänstgöring utom den egna stationerings- eller förläggningssorten. I ett fall har dock undantag medgivits från denna huvudregel. Beställningshavare, som är underkastad militära avlöningsreglementet, militära icke-ordinariereglementet eller manskapsavlöningsreglementet och som har sin förläggningssort inom fästning, må nämligen åtnjuta tjänstgöringstraktamente respektive kommenderingstillägg jämväl vid tjänsteutövning å sin förläggningssort under sådana förhållanden, att det vanliga kvarteret därunder icke kan bibehållas. För honom gälla under sådan tjänstgöring samma bestämmelser, som eljest gälla vid tjänstgöring utom den egna förläggningssorten.

I skrivelser till Kungl. Maj:t ha *flygförvaltningen, svenska officersförbundet, svenska underofficersförbundet* och *försvarsväsendets underbefälsförbund* anhållit om sådan ändring av militära avlöningsreglementet och manskapsavlöningsreglementet, att beställningshavare måtte kunna komma i åtnjutande av tjänstgöringstraktamente respektive kommenderingstillägg vid tjänstgöring å egen förläggningssort under sådana förhållanden, att det vanliga kvarteret icke kunde bibehållas. Flygförvaltningen har ock föreslagit den förutsättningen för ersättningarnas utgående, att det vanliga kvarteret icke kunde bibehållas under viss tid, exempelvis mer än 24 timmar. Vidare har *chefen för Bohusläns regemente* — med förmälan, att regementet, vars förläggningssort vore Uddevalla stad, hade ett övningsfält, Bulid, som vore beläget inom förutvarande Bäve socken på ett avstånd av omkring 7 km från kasernetablissemnet, samt att Bäve socken från och med den 1 januari 1945 inkorporerats med Uddevalla stad, varvid övningsfältet blivit beläget inom förläggningssorten och den förut befintliga rätten till tjänstgöringstraktamente och kommenderingstillägg upphört — hemställt, att regementets fast anställda officerare och underofficerare vid tjänstgöring med trupp på övningsfältet Bulid måtte, med undantag i förekommande fall av tjänstgöringstraktamente, alltfört komma i åtnjutande av de förmåner i fråga om fri förplägnad och fri förläggning, som tillkommit dem före Bäve sockens inkorporering.

Flygförvaltningen har till stöd för sin framställning anfört bland annat följande.

Vid tidpunkten för militära avlöningsreglementets tillkomst torde tjänstgöring å förläggningssorten, varvid det vanliga kvarteret icke kunnat bibehållas, ha förekommit allenast i rena undantagsfall. De under försvarsväsendets utbyggnad tillkomna förläggningarna vore emellertid i många fall så belägna i förhållande till bostadsbebyggelse, att beställningshavare under sammanhängande övningar även å förläggningssorten icke kunde bibehålla det vanliga kvarteret vare sig för vila eller för intagande av måltider. Därtill komme att övningarna numera ofta överspände flera dygn i följd. För beställningshavarna medförde sådana övningar uppenbarligen ekonomiska olägenheter. Under beredskapstiden hade dessa olägenheter icke framträtt. På grund av bestämmelserna i krigsavlöningsreglementet och därtill anslutna bestämmelser hade, därest beställningshavare under tjänstgöring icke kunnat bibehålla det vanliga kvarteret, vederbörande kommit i åtnjutande av fri förläggning och förplägnad ävensom terminslön.

Över framställningarna ha utlåtanden avgivits av *försvarets civilförvaltning*, såvitt avser samtliga framställningar utom flygförvaltningens, och av *försvarsväsendets lönenämnd*, såvitt avser samtliga framställningar utom svenska officers- och underofficersförbundens. Båda remissmyndigheterna ha ansett vissa skäl tala för bifall till framställningarna. Emellertid har civilförvaltningen i sina utlåtanden och lönenämnden i sitt yttrande över underbefälsförbundets framställning förklarat sig anse frågan vara av den beskaffenhet, att framställningarna borde överlämnas till 1945 års lönekommitté för att av kommittén tagas i övervägande vid fullgörandet av dess uppdrag. Därefter har dock lönenämnden i sina utlåtanden över framställningarna från chefen för Bohusläns regemente och från flygförvaltningen uttalat, att det syntes lönenämnden ådagalagt, att den förevarande frågan efter beredskapens upphörande aktualiserats på ett sådant sätt, att med densamma avgörande icke lämpligen kunde anstå.

*Departements-
chefen.*

Av vad i framställningarna och de däröver avgivna utlåtandena anförts synes mig framgå, att den förevarande frågan om särskilda förmåner vid tjänstgöring å egen förläggningssort under sådana förhållanden att det vanliga kvarteret icke kan bibehållas, redan nu bör upptagas till prövning.

Tjänstgöringstraktamente vid tjänstgöring utom egen förläggningssort är avsett att bereda tjänstemannen ersättning för de extra kostnader, som normalt äro förenade med sådan tjänstgöring. För militära beställningshavare har det i vissa fall ansetts lämpligt att ersätta det eljest utgående tjänstgöringstraktamentet med fri förläggning och fri förplägnad samt ett mindre traktamente. Att tjänstgöringstraktamentet icke helt uteslutits i dessa fall, beror på att tjänstgöringen kan förutsättas medföra flera extrakostnader än för förläggning och förplägnad. Vid tjänstgöring å egen förläggningssort — även om det vanliga kvarteret ej kan bibehållas — synes emellertid sådana extrakostnader icke behöva uppkomma i sådan omfattning, att det vore motiverat med något särskilt tjänstgöringstraktamente. Såsom motivering för beviljan-

de av tjänstgöringstraktamente vid dylik tjänstgöring i vanliga fall synes mig rätteligen ej heller kunna åberopas det förhållandet, att sådan förmån tillerkänkts beställningshavare med förläggningssort i fästning. Däremot synas skäl kunna åberopas för att beställningshavare vid sådan tjänstgöring, att han icke kan bibehålla sitt vanliga kvarter, erhåller förmånen av fri förläggning och fri förplägnad. Av framställningarna synes mig framgå, att detta är lämpligt ej endast i beställningshavarens eget intresse.

Då fri förläggning och fri förplägnad i avsedda fall utgöra en avlöningsförmån, som synes gå utöver vad som avses i avlöningsreglementena, torde Kungl. Maj:t böra utverka riksdagens bemyndigande att meddela sådana bestämmelser, att beställningshavare må vid tjänstgöring å egen förläggningssort under sådana förhållanden, att det vanliga kvarteret därunder icke kan bibehållas, kunna erhålla fri förplägnad och fri förläggning.

6. Beräkning av begravningshjälp till dödsbo efter rektor vid högre kommunal skola.

I 42 § avlöningsreglementet den 30 juni 1943 (nr 509) för de högre kommunala skolorna stadgas, att å lärare, som tillika är rektor, skola i reglementet eljest meddelade bestämmelser tillämpas, såvida ej föreskrifterna i ett särskilt kapitel med specialbestämmelser i fråga om rektorer föranleda avvikelser därutinnan. I det nämnda kapitlet finnes bland annat en bestämmelse av innebörd, att rektor skall, utöver avlöning såsom lärare, uppbära ett *rektorsarvode*, som alltefter skolans placering i arvodesgrupp utgår med något av följande belopp, för år räknat, nämligen 3 465 — 2 970 — 2 475 — 1 980 — 1 485 — 990 — 495 kronor. Å rektorsarvode utgår även rörligt tillägg under härför eljest gällande förutsättningar. Däremot saknas särskild föreskrift om beräkningen av begravningshjälp till dödsboet efter rektor. För denna beräkning gälla alltså de för lärare meddelade bestämmelserna. Dessa, som äro intagna i 37 § av reglementet, äro av följande lydelse.

Avlider lärare, skall till hans dödsbo såsom begravningshjälp utbetalas ett belopp av 400 kronor. Efterlämnar läraren anhöriga, som äro berättigade till familjepension av statsmedel enligt bestämmelser, som gälla för i detta reglemente avsedda lärare, skall dock, där lärarens lön för månad jämte därå belöpande rörligt tillägg överstiger familjepensionen för månad, begravningshjälpen ökas med ett belopp motsvarande skillnaden. För beräkning av lön, rörligt tillägg och familjepension skola läggas till grund förhållandena under den månad, då dödsfallet inträffat.

Vid lärares dödsfall till följd av olycksfall i tjänsten skall dock förenämnda belopp minskas med begravningshjälp, vartill dödsboet är berättigat enligt allmän lag eller särskild författning.

I skrivelse den 8 juni 1945 har *styrelsen för de kommunala mellanskolorna i Stockholm* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte — med stöd av ett i avlöningsreglementet åt Kungl. Maj:t givet bemyndigande att utfärda erfor-

derliga tillämpningsföreskrifter till bestämmelserna om sjukvård och begravningshjälp — medgiva sådan tolkning av den nyss återgivna 37 §, att den förhöjning av begravningshjälpen, som skall utgå till rektors dödsbo, må beräknas till skillnaden mellan rektors löneförmåner, rektorsarvodet inberäknat, och familjepensionen. Som stöd för sin hemställan har styrelsen anfört, att den förevarande bestämmelsen i avlöningsreglementet för de högre kommunala skolorna överensstämde med civila avlöningsreglementets bestämmelse om begravningshjälp samt att sistnämnda bestämmelse, enligt vad som framginge av förarbetena till reglementet, avsåge att tillförsäkra de efterlevande oförändrad inkomst under en månad efter dödsfallet.

Över framställningen hava infordrade utlåtanden avgivits av *skolöverstyrelsen*, *allmänna lönenämnden* och *statskontoret*. Samtliga remissmyndigheter ha förklarat sig icke ha något i sak att erinra mot att begravningshjälpen till dödsbo efter rektor vid högre kommunal skola beräknas på sätt i framställningen föreslagits. Formellt borde dock en sådan bestämmelse enligt allmänna lönenämndens och statskontorets mening icke meddelas i form av en tillämpningsbestämmelse till avlöningsreglementet. Den borde i stället intagas i själva avlöningsreglementet. Enligt allmänna lönenämndens mening borde den begärda förmånen möjliggöras genom att i den omförmälda 37 § intoges en föreskrift om att hänsyn i förekommande fall skulle tagas även till rektorsarvode. Statskontoret åter har ansett, att bestämmelse i ämnet borde införas under specialkapitlet om rektorer. Innebörden av bestämmelsen borde dock enligt statskontorets mening icke vara den, att direkt hänsyn skulle tagas till rektorsarvodet. Den avsedda förmånen borde i stället givas därigenom, att — på sätt som gällde i pensionshänseende — rektorstjänsterna vid beräkning av begravningshjälp skulle anses vara hänförda till vissa angivna högre lönegrader. Såväl allmänna lönenämnden som statskontoret ha föreslagit, att bestämmelsen gives retroaktiv verkan.

*Departements-
chefen.*

Det synes skäligt att vid beräkning av begravningshjälpen till dödsbo efter rektor vid högre kommunal skola hänsyn får tagas även till rektorsarvodet. Jag tillstyrker därför, att i avlöningsreglementet för de högre kommunala skolorna intages en bestämmelse därom. Bestämmelsen torde böra givas retroaktiv tillämplighet från och med den 1 juli 1943, då avlöningsreglementet trädde i kraft.

Beträffande formen för den ifrågavarande bestämmelsen föreslår jag, att bestämmelsen intages såsom en särskild paragraf under specialkapitlet för rektorer och gives den innebörden, att vid beräkning av begravningshjälp till dödsbo efter rektor lönen skall ökas med rektorsarvodet.

7. Fri tjänstebostad m. m. åt försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer i Moskva.

Enligt 50 § 11 punkten civila avlöningsreglementet gäller, bland annat, att de såsom beskickningschefer tjänstgörande sändebuden äga — utan hinder av vissa bestämmelser i reglementet om ersättning för tjänstebostad, bränsle och belysning — åtnjuta fri tjänstebostad med uppvärmning och belysning. Huruvida annan befattningshavare än sändebud, som tjänstgör såsom beskickningschef, må åtnjuta förmån av fri tjänstebostad med uppvärmning och belysning, beror på prövning av Kungl. Maj:t och riksdagen i varje särskilt fall.

I samma proposition, vari framlades förslag till ändrad lydelse av 50 § civila avlöningsreglementet (proposition nr 28/1939), hemställdes ock, att riksdagen måtte medgiva, att fri tjänstebostad med uppvärmning och belysning finge — utan hinder av bestämmelserna i avlöningsreglementet om ersättning för tjänstebostad, bränsle och belysning — åtnjutas av, bland andra, samtliga befattningshavare vid beskickningen i Moskva, å vilka civila avlöningsreglementet ägde tillämpning. Riksdagen biföll denna hemställan (statsutskottets utlåtande nr 30; riksdagens skrivelse nr 45). Genom brev den 30 juni 1939 har Kungl. Maj:t även medgivit, att samtliga vid beskickningen i Moskva anställda extra ordinarie tjänstemän finge åtnjuta förmånen av fri bostad med uppvärmning och belysning i av staten förhyrda lägenheter.

Fråga har nu uppkommit om liknande naturaförmåner åt i Moskva stationerade försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer.

Enär de förhållanden, som föranlett medgivande av förmånen av fri tjänstebostad med uppvärmning och belysning åt samtliga civila befattningshavare vid beskickningen i Moskva, föreligga jämväl med avseende å försvarsattachéerna och de biträdande försvarsattachéerna vid samma beskickning, vill jag förorda, att Kungl. Maj:t utverkar riksdagens medgivande till att samma förmåner måtte få åtnjutas jämväl av sistnämnda befattningshavare. *Departements-
chefen.*

Hemställan.

Inom finansdepartementet ha utarbetats förslag till kungörelser om ändring i vissa delar av civila avlöningsreglementet den 4 januari 1939 (nr 8) och om viss ändring av avlöningsreglementet den 30 juni 1943 (nr 509) för de högre kommunala skolorna. Förslagen innefatta de ändringar i avlöningsreglementena, som i det föregående förordats.

Under åberopande av vad sålunda i det föregående i skilda hänseenden anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

Kungl. Maj:ts proposition nr 138.

dels godkänna förenämnda förslag till kungörelser;
dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig över-
ensstämmelse med vad i det föregående förordats meddela
föreskrifter i fråga om

a) fri förläggning och fri förplägnad till beställningshavare
vid tjänstgöring å egen förläggningssort under sådana för-
hållanden, att det vanliga kvarteret därunder icke kan bibe-
hållas, och

b) fri tjänstebostad m. m. åt försvarsattachéer och biträ-
dande försvarsattachéer i Moskva.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter
biträdda hemställda förordnar Hans Maj:t Konungen,
att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll
utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik Westerlind.